

Az Európa Tanács tagállamainak fellépése a halálbüntetésre vonatkozó nemzetközi moratórium elfogadása érdekében

1560 (2007) sz. Határozat¹

1. A Parlamenti Közgyűlés ismételten megerősíti álláspontját, amelynek értelmében a halálbüntetés alkalmazását minden körülmények között erőteljesen ellenzi. A halálbüntetés a kegyetlen, embertelen és megalázó büntetés legvégsőbb formája: az emberi élethez való jog megsértése. A Közgyűlés büszke azon meghatározó erőfeszítéseire, amelyek célja a halálbüntetés *de facto* eltörlése az Európa Tanács tagállamainak körében. A Közgyűlés emellett sajnálatát fejezi ki, hogy Belarusz egyetlen európai államként továbbra is él a halálbüntetés eszközével.

2. A Közgyűlés ezenfelül számos alkalommal fejtette ki a világ egyéb részein alkalmazott halálbüntetés kapcsán tiltakozó álláspontját. A Közgyűlés különösképpen ellenzi a halálbüntetések végrehajtását az Európa Tanácsban megfigyelő státusszal rendelkező két államban, Japánban és az Amerikai Egyesült Államokban.

3. A Közgyűlést meglelégedéssel tölti el, hogy a halálbüntetés alkalmazása világszerte visszaszorulóban van. A begyűjtött adatok tanúsága szerint 2005 és 2006 között a kivégzések és a halálbüntetést kiszabó ítéletek száma 25 százalékkal csökkent.

4. A Közgyűlés felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy 2006-ban az ismertté vált kivégzések 90 százalékát mindössze hat államban hajtották végre: Kínában, Iránban, Pakisztánban, Irakban, Szudánban és az – Európa Tanácsban megfigyelő státusszal rendelkező – Amerikai Egyesült Államokban. A nyilvánosan hozzáférhető számadatok alapján (megjegyzendő, hogy a szabad médiát és a felelősségre vonható kormányzatot nélkülöző államokban a tényleges kivégzések száma meghaladhatja a nyilvántartásokban rögzített kivégzések számát) Kínában hajtották végre a kivégzések több mint kétharmadát. Iránban 2005 és 2006 között a kivégzések száma közel megkétszereződött. Irakban a 2006. esztendő során szintén drámai mértékben emelkedett a kivégzések száma, az említett évben 65 alkalommal szabtak ki halálbüntetést. A 2005. évi besorolásban az egyik legrosszabb helyen szereplő Szaúd-Arábiában 2006 folyamán ugyan 39-re csökkent a kivégzések száma, de a 2007. év elején ismételten emelkedett a végrehajtott halálbüntetések száma (2007. április végéig 48 kivégzésre került sor).

5. A halálbüntetést továbbra is jelentős mértékben alkalmazó néhány állam egyre jobban elszigetelődik a nemzetközi közösségtől. Az 1977 és 2006 közötti időszakban a halálbüntetés intézményét eltörlő államok száma 16-ról 89-re emelkedett. Amennyiben azon országokat is beleszámítjuk a listába, amelyekben legalább az elmúlt tíz évben nem hajtottak végre halálbüntetést (*de facto* abolicionista államok), akkor a halálbüntetés eszközt elvető államok száma a fenti időszak alatt 129-re nőtt. Megérett tehát az idő, hogy új lendületet adjunk a halálbüntetés világméretű eltörlését célzó mozgalomnak.

¹ Közgyűlési vita 2007. június 26. napján (22. ülés). Lásd a Jogi Ügyek és Emberi Jogok Bizottságának [Doc. 11303.](#) számú jelentését, előterjesztő: Mr. Marcenaro; és a Politikai Ügyek Bizottságának [Doc. 11321.](#) számú véleményét, előterjesztő: Mrs. Aburto Baselga. A szöveget a Közgyűlés 2007. június 26. napján fogadta el (22. ülés).

6. A Közgyűlés ennél fogva határozottan üdvözli az olasz kormányt az Egyesült Nemzetek Közgyűlése előtt tett, a halálbüntetésre vonatkozó nemzetközi moratórium elrendelését célzó erőfeszítéseit. A Közgyűlés nagyra értékeli továbbá az Európai Uniónak az olasz kezdeményezést támogató fellépését, valamint reményét fejezi ki, hogy a kezdeményezés a lehető legszélesebb mértékben elvételre és elfogadásra talál az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében.

7. A halálbüntetésre vonatkozó moratórium elfogadása pusztán egyetlen lépést jelent a megfelelő irányba, a végső célkitűzés továbbra is a halálbüntetés minden körülmények között való teljes eltörlése.

8. A kitűzött cél eléréséig tartó időszakban azonban a moratórium elfogadása fontos lépésnek minősül, hiszen a moratórium hatálybalépésétől kezdődően azonnal alkalmas emberi életek megmentésére, valamint példaértékűvé válhat a halálbüntetést alkalmazó országok számára, bizonyítva azt a tényt, hogy az állam által támogatott emberölés lehetőségének eltörlése nem eredményezi az erőszakos bűncselekmények számának növekedését. A halálos ítéletek végrehajtására kivetett moratórium olyan társadalmi légkört teremthet, amelyben az emberi élet szentségének tisztelete tovább erősödik, gátat szabva mindezzel a társadalomban tapasztalható, folyamatosan növekvő gyűlölet és erőszak térnyerésének.

9. A fentiekén túlmenően a halálbüntetésre vonatkozó egyetemes moratórium elfogadása tényleges hatással járó és rendkívüli jelképes erővel bíró politikai aktus lenne. A moratórium elősegíthetné a polgári lakosságot gyakran sújtó – és nem kizárólagosan konfliktushelyzetekben előforduló – erőszakos cselekmények által jellemzett nemzetközi légkör megváltoztatását. A halálbüntetésre vonatkozó moratórium mindezek felett hozzájárulhatna a nemzetközi szinten megvalósítani kívánt jogállamiság alapjait adó közös elvek és szabályok működő egységének megteremtéséhez.

10. A Közgyűlés felhívja az Európa Tanács valamennyi tagállamát és megfigyelő státusszal rendelkező államát, hogy az Egyesült Nemzetek Közgyűlésében tevékeny módon támogassák a halálbüntetés eltörlését célzó kezdeményezést, valamint hogy politikai befolyásukat latba vetve igyekezzenek meggyőzni az együttműködéstől vonakodó országokat. A fentiekkel összefüggésben a Közgyűlés örömmel üdvözli az Európai Parlament 2007. április 26. napján hasonló szellemben elfogadott, a halálbüntetésre vonatkozó egyetemes moratóriumot támogató kezdeményezésről szóló állásfoglalását.

11. Az Európai Unió Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa 2007. június 18. napján tartott luxemburgi ülésén egyhangú döntésével kötelezettséget vállalt arra, hogy az Egyesült Nemzetek Közgyűlése során következő ülészakán a halálbüntetésre vonatkozó egyetemes moratórium elfogadását célzó határozati javaslatot terjesszen elő.

12. A Közgyűlés emlékeztet arra, hogy ameddig az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1989-ben elfogadott, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának (PPJNE) a halálbüntetés eltörlésére irányuló Második Fakultatív Jegyzőkönyvét 60 állam ratifikálta, addig az Európa Tanács 10 tagállama és megfigyelő státusszal rendelkező tagja, nevezetesen Albánia, az Amerikai Egyesült Államok (megfigyelő státusszal), Franciaország, Japán (megfigyelő státusszal), Lengyelország (aláírta, de még nem ratifikálta a Jegyzőkönyvet), Lettország, Mexikó (megfigyelő státusszal), Oroszország, Örményország és Ukrajna nem tette ezt meg. A halálbüntetést *de facto* és *de jure* eltörlő országok [Albánia, Franciaország, Lengyelország, Lettország, Mexikó (megfigyelő státusszal), Örményország és Ukrajna], valamint a halálbüntetésre vonatkozóan moratóriumot elrendelő Oroszország részéről a PPJNE Második Fakultatív Jegyzőkönyvének ratifikálása az abolicionizmus ügyét előmozdító értékes politikai gesztus lenne, hozzájárulva mindezzel a halálbüntetést alkalmazó fennmaradó államok további elszigeteléséhez.

13. Az Európa Tanácsnak a halálbüntetés eltörlését célzó jogi eszközei számos esetben szintén ratifikálásra várnak. Különösen megemlítendő, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének a halálbüntetés eltörléséről szóló Hatodik Kiegészítő Jegyzőkönyvét (ETS No. 114) Oroszország az Európa Tanács szervezetéhez történt 1996-os csatlakozása kapcsán tett kötelezettségvállalása ellenére a mai napig nem ratifikálta. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének a halálbüntetés minden körülmények között történő, beleértve háború vagy háború közvetlen veszélye idején való eltörléséről szóló Tizenharmadik Kiegészítő Jegyzőkönyvét (ETS No. 187) Azerbajdzsán és Oroszország a mai napig nem írta alá, Franciaország, Lengyelország, Lettország, Olaszország, Örményország és Spanyolország pedig a mai napig nem ratifikálta. Az Európa Tanács által megkívánt határozott és egységes fellépés megteremtése érdekében a Közgyűlés felhívja az érintett államokat, hogy az említett jegyzőkönyveket további késedelem nélkül írják alá és ratifikálják.

14. A Közgyűlés a fentiekkel összefüggésben megjegyzi, hogy az olasz képviselőház 2007. május 2. napján tartott ülésén második olvasatban elfogadta azon alkotmánymódosító törvényjavaslatot, amely az olasz alkotmánynak a halálbüntetés eltörléséről rendelkező 27. paragrafusát kívánta módosítani. Az elfogadásra váró kezdeményezést jelenleg az olasz szenátus tárgyalja második olvasatban, emellett alkotmányossági szempontból is felülvizsgálja a módosítási javaslatot. A törvényjavaslat az alkotmány 27. paragrafus (4) bekezdéséből a következő tagmondatot kívánja törölni: „kivéve háborús időszak alatt alkalmazott eltérő katonai büntetőjogi rendelkezések esetén”. Az említett módosítás lehetővé tenné a halálbüntetés teljes eltörlését az olasz alkotmány szintjén, utat nyitva Olaszország számára az Emberi Jogok Európai Egyezménye Tizenharmadik Kiegészítő Jegyzőkönyvének ratifikálására.

15. Az [1760 \(2006\) sz. Ajánlás](#) a Parlamenti Közgyűlés álláspontjáról az Európa Tanács halálbüntetést alkalmazó tagállamai és megfigyelő státusszal rendelkező államai vonatkozásában ismételten megerősítésre kerül; a Közgyűlés a halálbüntetés eltörlését támogatja Abbáziában, Dél-Oszétiában és a Dnyeszter-menti Moldáviai Köztársaság területén, továbbá az említett államokban elítélt és halálsoron várakozó fogvatartottak halálbüntetésének szabadságvesztés-büntetésre történő azonnali átváltoztatását szorgalmazza annak érdekében, hogy a halálsoron több éve várakozó és sorsukat illetően bizonytalanságban tartott elítéltekkel szemben alkalmazott kegyetlen és embertelen bánásmódnak véget lehessen venni.

16. A Közgyűlés teljes mértékben támogatja a halálbüntetés elleni európai nap bevezetését kezdeményező, 2007. október 9. napján Lisszabonban megrendezésre kerülő konferencia célkitűzéseit. A Közgyűlés reményét fejezi ki, hogy az Európa Tanács valamennyi tagállama hasonló módon teljes válszélességgel kiáll a konferencia céljai mellett. A halálbüntetés Európán belüli és Európa határain túli eltörlésében úttörő munkát kifejtő Közgyűlésnek a továbbiakban is központi szerepet kell betöltenie, ideértve az Európa Tanács és az Európai Unió közös nyilatkozata megszerkesztését, valamint az alapító konferencia keretében a nyilatkozatnak a Közgyűlés elnöke által történő aláírását. A Közgyűlés örömmel járul hozzá a fent említett eseménnyel kapcsolatos reklám- és propagandatevékenységhez, különösen a tagállami parlamentek által szervezendő kísérő programok összehangolásához.